

Småföretags- barometern

Uppsala län

Juni 2021

Ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Nettotal och konjunkturindikatorn	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Uppsala län.....	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Uppsala län.....	5
Näringslivet i Uppsala län	6
Småföretagsbarometern – Uppsala län	7
Konjunkturindikatorn	7
Sysselsättning.....	9
Omsättning	12
Lönsamhetsutvecklingen.....	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion.....	15
Slutsatser	17

OM SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar på utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag i det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och insikten kring de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator baseras på **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än noll betyder kontraktion, medan ett värde över noll betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå.

Sedan adderas nettotalen för *syssetsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

SAMMANFATTNING AV KONJUNKTURLÄGET I UPPSALA LÄN

- **Småföretagskonjunkturen** har försämrats något under de senaste tolv månaderna, men länet har trots detta en högre konjunkturindikator än rikssnittet. Trots Uppsalas jämförelsevis stabila utveckling är länets konjunkturindikator den lägsta sedan finanskrisen 2008 – 2009. Företagens prognoser för de kommande tolv månaderna är mycket optimistiska, med en kraftigt uppgång av konjunkturindikatorn.
- **Sysselsättningstillväxten** i Uppsala har mattats av under det senaste året och länet har en negativ tillväxttakt. Det innebär att det är en större andel företag som minskat sin personalstyrka under året som gått än andelen företag som har utökat den. Sysselsättningsutvecklingen placerar sig under riksgenomsnittet. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för ytterligare eller långvariga restriktioner är småföretagen positiva om sysselsättningsutvecklingen för kommande tolv månader, med förväntningar om en kraftig uppgång.
- **Orderingångens** tillväxttakt har mattats av för tredje året i rad, men tillväxten i länet är högre än riksgenomsnittet. Prognosen för de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av den stora optimism som råder bland småföretagen och visar på en mycket stark uppgång.
- **Omsättningstillväxten** i Uppsala är alltså positiv, men har mattats av under de senaste tolv månaderna. Utvecklingen under året har varit starkare jämfört med riksgenomsnittet. Företagen förväntar sig en kraftigt ökad tillväxttakt under de kommande tolv månaderna.
- **Tillväxten av lönsamheten** i Uppsala län har mattats av, men nedgången har varit lägre än för rikssnittet. På ett års sikt förväntas lönsamhetens tillväxttakt i länets företag öka kraftigt.
- Företagen i Uppsala län upplever bättre möjligheter att växa framöver jämfört med rikssnittet. Av företagen i länet anser 69 procent att de har **goda utsikter att expandera** på sikt, jämfört med riksgenomsnittet på 67 procent. Nio av tio företag i Uppsala län vill växa.
- Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt **största tillväxthindret** som Uppsalas småföretag upplever. Även tuff konkurrens och höga arbetskraftskostnader är betydande hinder för tillväxt bland länets företag.

KONJUNKTURUTVECKLINGEN I SVERIGE OCH NÄRINGSLIVET I UPPSALA LÄN

Landets småföretag med 1–49 anställda har drabbats hårt av coronapandemin och tillväxten föll kraftigt både i Sverige och omvärlden. Att konjunkturen skulle vika kraftigt nedåt förutsågs dock i fjolårets Småföretagsbarometer. Årets undersökning visar att konjunkturindikatorn föll till minus 15 jämfört med fjolårets utfall på 37. Det är den lägsta nivån i barometerens 35-åriga historia och visar på en kraftig konjunkturförsvagning under det senaste året. Nedgången blev dock inte lika djup som företagarna befarade i fjol då konjunkturindikatorn förväntades falla till minus 20. Det är framför allt en mildare nedgång i ordergång och omsättning som dämpade fallet medan sysselsättningen utvecklades betydligt svagare än förväntat. Företagens uppfattning om konjunkturen har gradvis blivit mindre negativ under undersökningsperioden, som var veckorna 10–16. Detta innebär att konjunkturindikatorn steg under andra hälften av undersökningsperioden. I en delrapport vecka 13 noterades konjunkturindikatorn till minus 19, därefter har alltså uppfattningen om läget gradvis ljusnat om än från låga nivåer.

Tillväxtutsikterna för småföretagen ser betydligt mer gynnsamma ut än för ett år sedan. Framför allt gynnas de kontaktnära branscherna av den ökade vaccineringen mot covid-19 och på sikt färre restriktioner. Även finans- och penningpolitiken förväntas vara fortsatt stödjande under det närmaste året. Småföretagen förutser en kraftig konjunkturåterhämtning under de närmaste tolv månaderna efter ett dramatiskt år. Den samlade konjunkturindikatorn förväntas stiga till 89. Det är den högsta nivån sedan 2011 drivet av en ökad ordergång och omsättning, även sysselsättningen väntas ta fart igen efter att ha minskat under det senaste året.

De mest expansiva framtidsplanerna finns i de större företagen, fler än 20 anställda, där den förväntade konjunkturindikatorn noteras till 148 följt av 122 för företag med 5–9 anställda och 80 i företag med minst antal anställda (1–4 anställda). Undersökningen visar också att företag som bedriver utrikeshandel (export och/eller import) är mer optimistiska än de som inte har någon kommersiell handel med omvärlden.

Näringslivet i Uppsala län

Näringslivet i Uppsala län är diversifierat och växer starkt, cirka 2 500 nystartade företag varje år och en snabb ökning av antalet sysselsatta. I rankingar hamnar Uppsala som en av Europas mest innovativa regioner. Växande befolkning och ökade löner skapar underlag för många nya tjänster, handel och service. I länet finns flera världsledande företag och branscher.

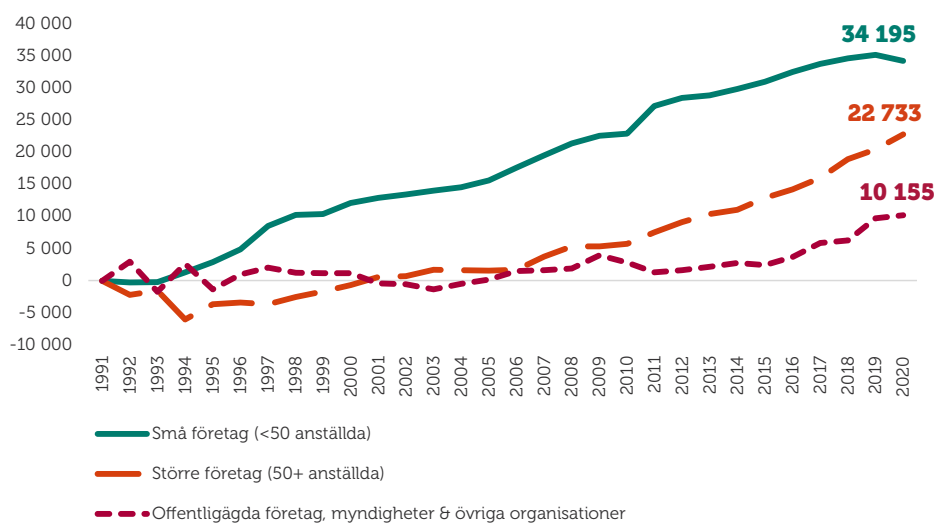
Life Science är Uppsalas största tillväxtbransch med drygt 5 000 anställda och en omsättning på över 20 miljarder kronor. Branschen har en lång tradition i Uppsala. Uppsala BIO är en stark samverkansorganisation som verkar för branschens tillväxt i Stockholm- och Uppsalaregionen. En annan bransch på stark uppgång i Uppsala är informations- och kommunikationsteknologi.

Energi- och miljöteknikbranschen har stor potential i Uppsala. Starka segment är försörjande ekosystemtjänster, reglerande och upprätthållande ekosystemtjänster, miljöteknikkonsulter samt materialhanteringsbolag.

På landsbygden finns många företagare, framförallt inom de gröna näringarna, men även besöksnäring, byggbransch och företagsservice är väl representerade.

Figur 1 visar att det är de mindre, företagen med färre än tio anställda som står för huvuddelen av sysselsättningstillväxten i Uppsala län.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Uppsala län sedan 1990 (källa: SCB)¹

¹ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas.

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

– UPPSALA LÄN

Konjunkturindikatorn

I Småföretagsbarometern redovisar vi Uppsala läns utveckling vad gäller sysselsättning, orderingång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera netttotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. Länets företag har haft en tämligen kraftig återhämmning i konjunkturen efter en period av väldigt svag konjunktur under 2008–2009. Från att 2007 haft ett netttotal på 148, bottnade index 2009 med ett värde på 11. Efter det har länet haft flera år med god tillväxt, om än med vissa toppar och dalar som avviker från riksgenomsnittet. Figur 2 visar historisk utveckling av konjunkturindikatorn.

I 2020 års mätning var det sammanvägda nettotalet för konjunkturindikatorn i länet 33 och Uppsala läns konjunkturläge var något svagare än rikssnittet (netttotal 37). I årets Småföretagsbarometer är nettotalet 10 vilket därmed visar att konjunkturläget försämrats i länet under det senaste året, ett tapp på totalt 23 indexenheter. Uppsala län placerar sig trots detta över rikssnittets netttotal -15, och är ett av endast sex län som har en positiv konjunkturindikator (se figur 3). Trots Uppsala läns jämförelsevis stabila utveckling är länets konjunkturindikator den lägsta sedan finanskrisen 2008 – 2009.

Även om företagens mycket låga förväntningar i fjol har besannats blev utfallet i år betydligt mer positivt än företagens prognoser. Stor oro och ovisshet kring spridningen av covid-19 och dess effekter på företagande och svensk ekonomi resulterade i att företagen i fjolårets rapport trodde på en negativ tillväxttakt till ett netttotal på -39.

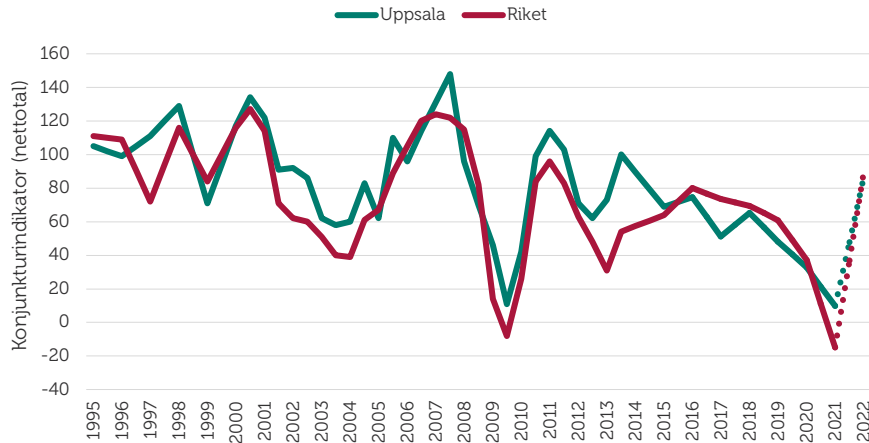
Efter mer än ett år med coronapandemin är företagens förväntningar för det kommande året mycket optimistiska. Deras sammanvägda prognoser gällande sysselsättning, orderingång och omsättning visar en kraftig uppgång till en konjunkturindikator på nettotalet 86. Ett sådant utfall skulle innebära en uppgång med 76 indexenheter jämfört med resultatet för årets mätning. Motsvarande utveckling för rikssnittet är ett förväntat netttotal på 89. Vaccineringen mot covid-19, fortsatta finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

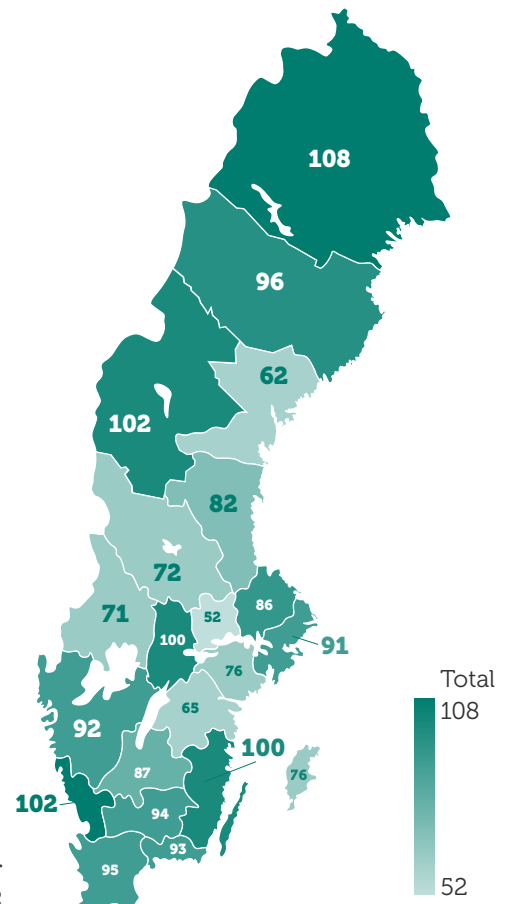
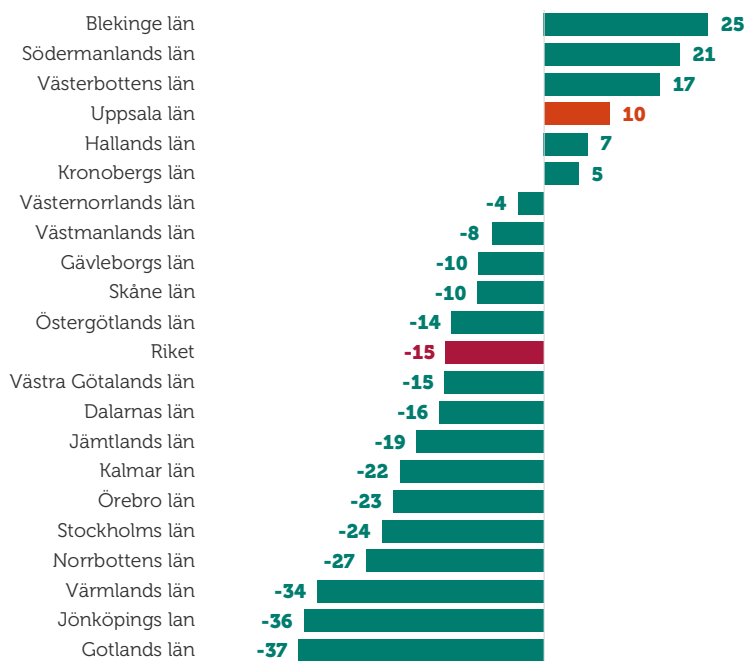
Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Uppsala län och riket 1995–2021

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2021

Figur 4 Konjunkturindikator (nettotal) prognos 2022

Sysselsättning

Sedan 2016 års Småföretagsbarometer har Uppsala läns sysselsättningsutveckling legat i linje med rikssnittet och gör så även i år. Totalt har 13 procent av småföretagen i länet ökat sin personalstyrka under de senaste tolv månaderna, samtidigt som 20 procent har minskat antalet anställda i verksamheten. Länets netttotal för sysselsättningsutvecklingen är således -7, jämfört med fjolårets netttotal 1. Detta innebär att det är en större andel företag som har minskat antalet anställda i företaget under årets gång, än företag som har ökat den och tillväxten är på en negativ nivå.

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen, det vill säga att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

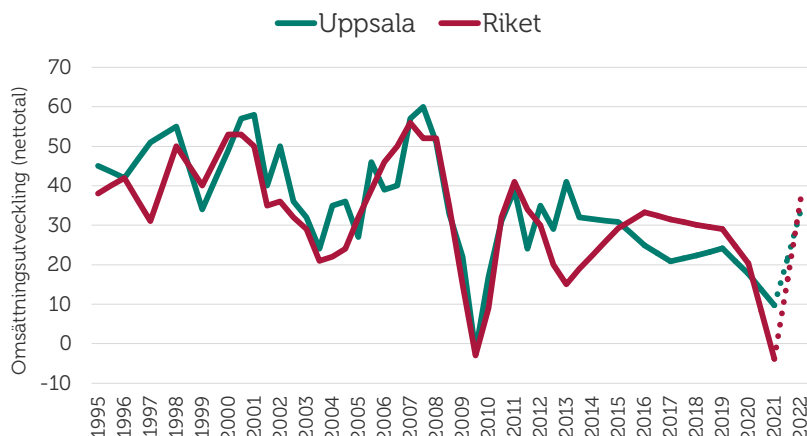
Prognosen i fjolårets rapport var att sysselsättningsutvecklingen skulle mattas av till ett nettotal på -7. Utfallet blev således i linje med företagens förväntningar. Pandemin och efterföljande restriktioner för att minska smittspridningen har drabbat näringslivet hårt. Särskilt besöksnäring och konsumentnära verksamheter men även industri- och tillverkningssektorn har upplevt stopp av produktion och leveranser till följd av pandemin, vilket har gett avtryck i småföretagens sysselsättningsutveckling.

Krisen är ännu inte över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för ytterligare eller långvariga restriktioner för att begränsa smittspridningen är de positiva om sysselsättningsutvecklingen inför det kommande året. Länets småföretag förväntar sig därmed en ökad tillväxttakt i sysselsättningen. Nettotalet förväntas hamna på 14, vilket skulle innebära en kraftig återhämtning av företagens sysselsättningsstillväxt. Rikssnittets netttotal är 16.

Det kan vara värt att notera att småföretagens optimistiska anställningsplaner till viss del speglar den djupa kris som många av företagen befunnit sig i, med personalneddragning och permitteringar som följd. Optimismen i årets undersökning är därmed delvis en återgång till mer normala förhållanden, vilket innebär att anställningsplanerna till stor del kan tolkas som en återanställning snarare än nyanställning.

Sett till resultaten för hela riket finns det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer öka. De mest optimistiska sysselsättningsplanerna har företagen med 20–49 anställda, medan de minsta företagen med 1–4 anställda är något mer försiktiga. Resultaten visar också att småföretag som bedriver internationell handel är mer optimistiska om sysselsättningen. Dessa uppfattningar är sannolikt representerade även bland företagen i Uppsala län.

Figur 5 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Uppsala län och riket 1995–2021

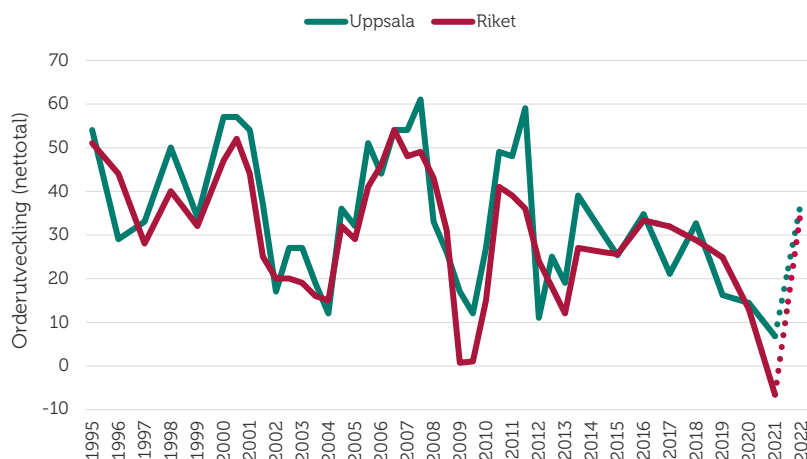
Orderingång

Tillväxttakt för orderingången i Uppsala län har mattats av för tredje året i rad, från fjolårets netttotal 14 till 7 i årets Småföretagsbarometer. Motsvarande netttotal för riksgenomsnittet är -7. Totalt uppger 39 procent av småföretagen i länet att orderingången har ökat, medan den minskat för 32 procent. Utfallet blev därmed betydligt högre än vad länets företag förväntade sig vid förra årets mätning, i vilken företagens prognos var en minskad tillväxttakt till nettotalet -21.

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Prognosen för orderutvecklingen de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av den stora optimism som råder bland småföretagen och visar på en ökad tillväxt i företagens orderingång. Bland företagen i länet tror 42 procent att deras orderingång kommer öka, medan 4 procent förväntar sig att den minskar. Det förväntade nettotalet för orderingången under de kommande tolv månaderna blir därmed 38. Motsvarande netttotal för rikssnittet är 36.

Figur 6 Orderutveckling (netttotal) i Uppsala län och riket 1995–2021

Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om finansiering till nödvändiga investeringar eller personal saknas kan många företag behöva tacka nej till order. I Uppsala län har 35 procent av företagen tackat nej till order under de senaste tolv månaderna, vilket är en liknande andel som fjolårets 36 procent. Motsvarande andel för riksgenomsnittet är 33 procent.

Precis som i övriga Sverige är den främsta anledningen till att företagen tackat nej till order att de redan har mer att göra än vad de hinner med. I Uppsala län anger 64 procent av företagen detta som främsta anledning, vilket är en större andel än fjolårets 56 procent. Riksgenomsnittet är 51 procent. Kapacitetsbristen är således påtaglig i såväl länet som i riket som helhet.

Likt tidigare år, och som i övriga län, är även arbetskraftsbrist en anledning till att företagen tackar nej till order. Som vi kommer att redogöra för längre fram upplever många företag i Uppsala län kompetensbrist som främsta tillväxthinder. Detta kan förklara varför arbetskraftsbristen i form av exempelvis kompetens- och matchningsproblematik samt att företagen redan har mer att göra än vad de hinner med anges som huvudorsaker till att de tackat nej till order.

Alternativet "annan anledning" kan exempelvis vara att lönsamheten inte är tillräcklig i uppdraget eller att det är brist på råvara eller materiel hos företaget för att möta uppdraget.

Figur 7 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

Omsättning

Omsättningstillväxten i Uppsala län har mattats, vilket gör att nettotalet minskat från 18 i fjol till 10 i år. Årets Småföretagsbarometer visar att omsättningen har ökat hos 43 procent av företagen i länet medan den har minskat hos 33 procent under det senaste året. Som visas i figur 8 har nedgången i omsättningstillväxten inte varit lika brant i länet som för riket som helhet, vars nettotal är -4.

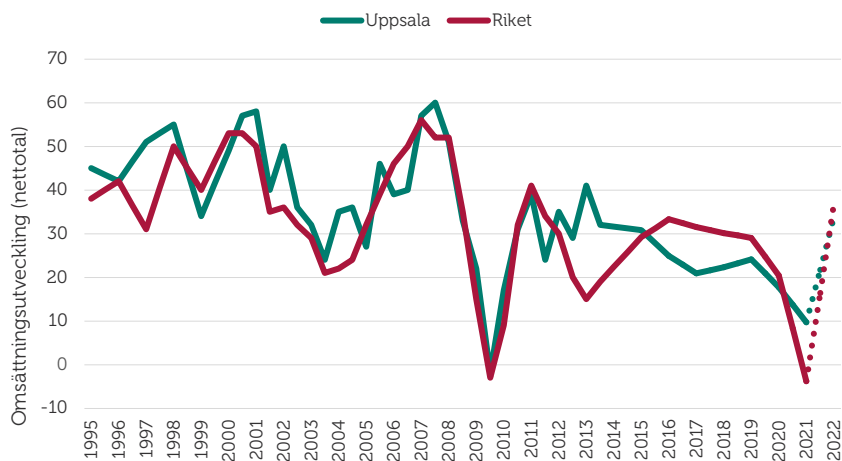
Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

När coronapandemin slog till under 2020 såg många företag en snabbt minskad efterfrågan på verksamheternas varor och tjänster, vilket avspeglades i företagens prognoser för det kommande året. I fjolårets rapport förväntade sig därför företagen att omsättningstillväxten skulle mattas av under de kommande tolv månaderna med ett förväntat nettotal på -11. Men årets nettotal 10 visar att nedgången blev betydligt lägre än företagen förväntade sig i fjol. Andelen företag vars omsättning minskat är ungefär så som företagen förväntade sig i fjolårets rapport, men det sammanlagda nettotalet i årets rapport dras upp tack vare att fler företag än väntat haft en ökad omsättning.

Precis som för sysselsättningen och orderutvecklingen är prognosen för omsättningsutvecklingen det kommande året mycket optimistiskt bland länets småföretag. Företagen tror på en stark återhämtning där 43 procent av företagen förväntar en ökad omsättning, medan 9 procent förväntar sig att den minskar. Detta ger ett förväntat nettotal på 34. Motsvarande nettotal för riksnittet är 37.

Det ska dock påpekas att den förväntade omsättningsökningen sker från låga nivåer och det är för tidigt att bedöma hur mycket av omsättningsfallet i kronor räknat som kan återhämtas under det närmsta året. Osäkerhet kring smittspridningen kvarstår som en reell nedåtrisk i bedömningen.

Figur 8 Omsättningsutveckling (netttotal) i Uppsala län och riket 1995–2021

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis kopplad till lönsamhetsutvecklingen. I fjolårets rapport hade Uppsalas småföretag en ökad tillväxttakt, se figur 9. I årets rapport ser vi att lönsamhetstillväxten i länets företag har minskat under de senaste tolv månaderna. Totalt har 33 procent av företagen haft en ökad lönsamhet under det senaste året, medan den minskade hos 28 procent. Länets netttotal för lönsamheten är därmed 5. Motsvarande netttotal för riksgenomsnittet är -4.

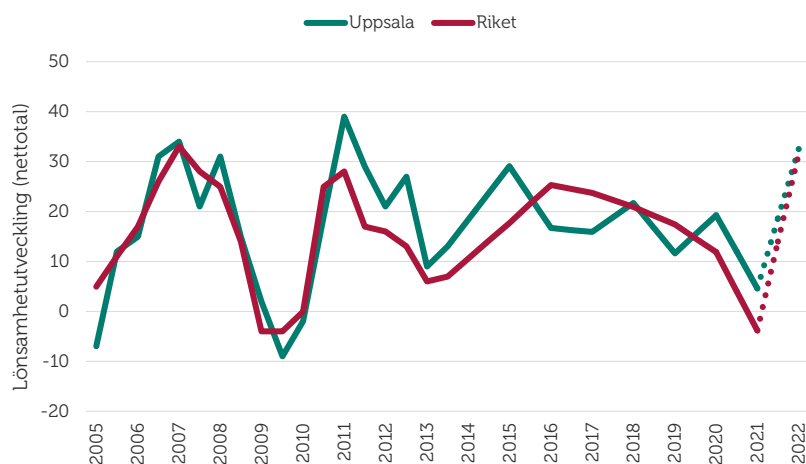
I fjolårets rapport hade småföretagen i länet låga förväntningar för lönsamhetsutvecklingen för de kommande tolv månaderna, sannolikt till följd av osäkerhet kring vilka effekter coronapandemin kunde komma att innebära för företagen. Prognosen var då en avmattad lönsamhetsutveckling till nettotalet -13. Utfallet blev därmed betydligt bättre deras förväntningar. Tuff kostnadskontroll och snabb anpassning efter förändrade villkor till följd av pandemins effekter kan ha påverkat utfallet i många verksamheter. Även de stöd som riktats till näringslivet kan ha bidragit till att upprätthålla lönsamheten i vissa företag, trots att stora delar av verksamheten varit kraftigt påverkad.

På ett års sikt förväntas det sammanlagda nettotalet för lönsamheten bland Uppsala läns småföretag öka till 33, vilket är högre än rikssnittets förväntningar (netttotal 32). Bland företagen i länet tror 40 procent på en högre lönsamhet medan 7 procent tror att den blir lägre under det kommande året.

För riket som helhet finns det en bred samsyn om en förbättrad lönsamhet även på branschnivå. Såväl industri- som tjänstesektorn ser mycket positivt på utvecklingen det kommande året. Tjänsteföretag som påverkats stort av pandemin är positiva om utvecklingen framåt och inom hotell och restaurang, utbildning samt kultur räknar cirka hälften av företagen med förbättrad lönsamhet det närmaste året.

Även om den ekonomiska återhämtningen går snabbt är det troligt att företagens faktiska utveckling av lönsamheten kommer vara lägre än förväntat. Exempelvis kan kompetensbrist och priskonkurrens pressa lönsamheten och företagen tenderar att överskatta lönsamhetsutvecklingen. En svagare konjunkturutveckling till följd av kvarvarande restriktioner och smittspridning, ökade omvärldsrisiker och en ökande konkurrens kan bidra till att lönsamheten utvecklas mindre positivt än förväntat.

Figur 9 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Uppsala län och riket 2005–2021

Företagens prisförväntningar

Företagens planer på eventuella prishöjningar ligger på en högre nivå än förra året. I länet förväntar sig 42 procent av företagen att deras försäljningspriser kommer att öka under det kommande året, vilket är högre än rikssnittet på 39 procent och högre än i fjol då motsvarande andel var 29 procent. I fjolårets rapport vek förväntningarna om prisutvecklingen brant nedåt, sannolikt till följd av småföretagens osäkra och försiktiga prognoser. Ett svagt konjunkturläge innebar svårigheter för företagen att höja sina priser. Givet årets positiva prognoser och en utbredd förhoppning om återhämtning återgår företagens förväntningar till att deras försäljningspriser i hög grad kan öka.

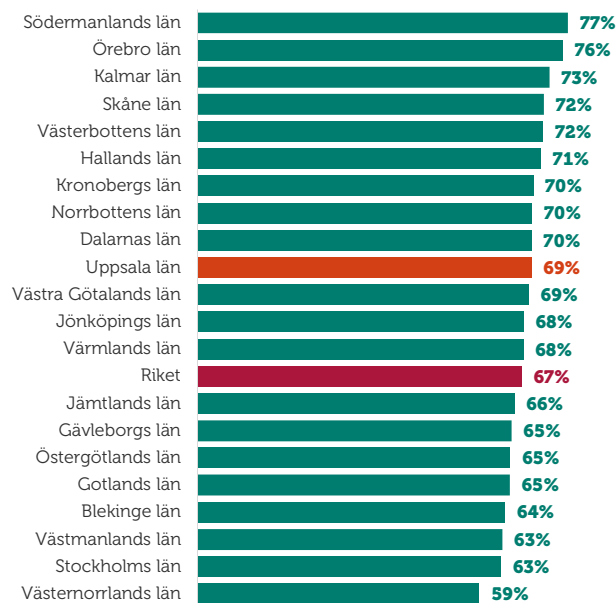
Det stigande resursutnyttjandet skapar förutsättningar för en uppgång i priserna samtidigt som det är rimligt att anta att kostnadstrycket kan stiga relativt långsamt.

I ett scenario med snabbare återhämtning kan det uppstå utbudsbegränsningar på grund av brist på personal eller problem med leveranser av varor. Detta som skulle kunna driva upp löner och priser. I ett scenario med långsammare återhämtning väntas företagen istället i större utsträckning hinna anpassa sysselsättningen och bygga lager för att kunna möta den mer långsamt stigande efterfrågan. Effekten av detta skulle då kunna bli lägre lönetryck och en lugnare prisutveckling.

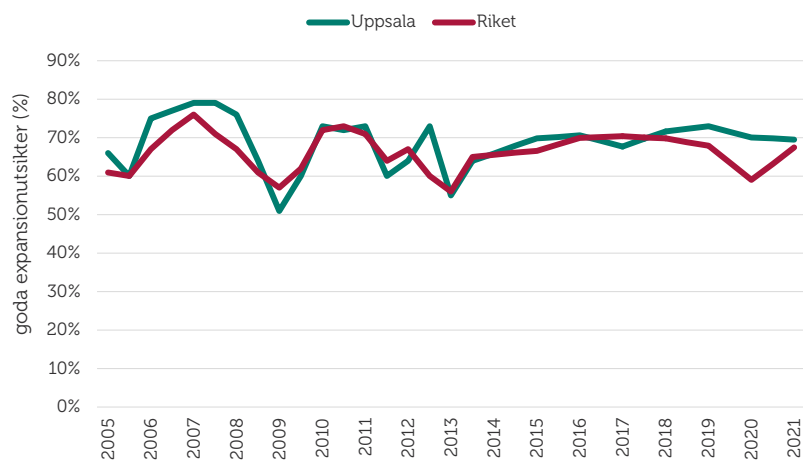
EXPANSIONSUTSIKTER OCH HINDER FÖR EXPANSION

Ett återkommande och glädjande resultat i Småföretagsbarometern är att småföretagen ser fortsatt goda möjligheter att expandera. Företagen i Uppsala län upplever bättre möjligheter att växa än riksgenomsnittet, 69 procent respektive 67 procent, se figur 10. Samtidigt vill nio av tio företag i länet växa. I figur 11 ser vi att företagens expansionsutsikter är i princip oförändrad jämfört med i fjol.

Figur 10 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2021

Figur 11 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Uppsala län och riket 2005–2021

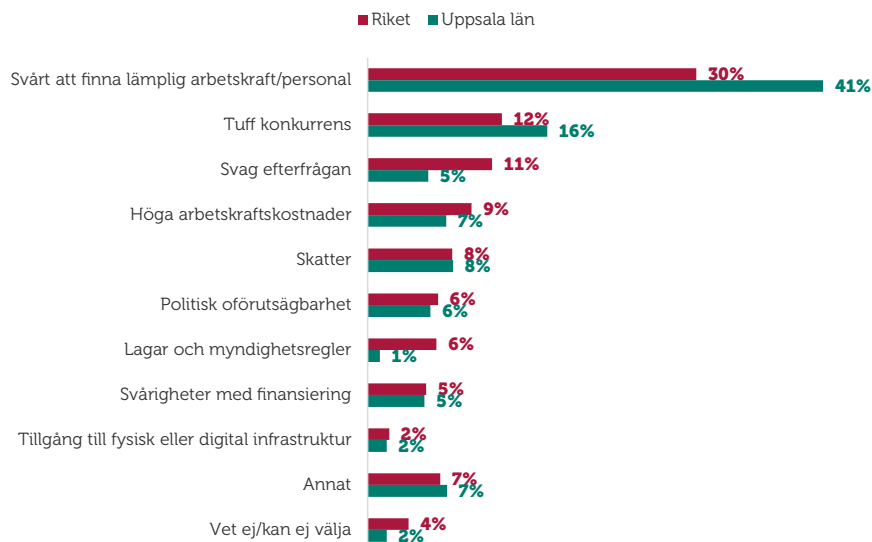

Det är relativt enkelt att starta företag i Sverige, men inte alltid lika lätt att få företaget att växa och bli framgångsrikt. Det finns många svårigheter och hinder som hämmar företagens jobb- och välfärdsskapande. Det gäller till exempel småföretagens konkurrenssituation, samt konkreta hinder som kostnaderna för att anställa och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens.

Det främsta tillväxthindret är bristen på lämplig arbetskraft, ett hinder som har ökat markant trots en svagare arbetsmarknad. I årets undersökning uppger 41 procent av företagen det svaret, i fjol var det 29 procent. Även tidigare mätningar bekräftar att svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft utgör ett betydande hinder för tillväxt. Problemen med kompetensbrist och matchning på länets arbetsmarknad fortsätter därmed att vara betydande.

Även tuff konkurrens och höga arbetskraftskostnader tas upp som hinder för tillväxt. Tillsammans med skatter tillhör kostnader för arbetskraft, inklusive sociala avgifter de stora kostnadsposterna för många företag som påverkar lönsamheten.

Figur 12 Tillväxthinder enligt företagen i Uppsala län och i riket 2021 (procent)

SLUTSATSER

Coronapandemin har slagit hårt mot landets småföretag och krisen är långt ifrån över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Konjunkturläget i näringslivet har gradvis förbättrats under de senaste tolv månaderna men skiljer sig kraftigt åt mellan olika branscher. Industrisektorn går bra och får stark draghjälp från exporten och återhämtningen i omvärlden, medan konsumentnära verksamheter såsom handel, hotell och restaurang fortfarande i högre grad påverkas av restriktionerna och uppvisar en påtagligt svagare konjunktur och försämrad lönsamhet.

Småföretagsbarometern visade 2020, redan i inledningen av pandemin, ett kraftigt fall i konjunkturen. Hela 19 av Sveriges 21 län upplevde en svagare konjunktur jämfört med motsvarande mätning 2019. Samtidigt föll företagens förväntningar kraftigt för sysselsättning, omsättning och ordergång.

Årets Småföretagsbarometer visar att fjolårets dystra framtidsförväntningar till stor del har besannats. Konjunkturindikatorn, en summering av nettotalen för svaren om sysselsättning, omsättning och ordergång, har under den senaste tolv månadsperioden sjunkit till -15 bland Sveriges småföretagare som helhet. Detta är den lägsta nivån i Småföretagsbarometerens 35-åriga historia. Avmattningen i konjunkturen för småföretagen är utbredd och nettotalet för konjunkturindikatorn är lägre i samtliga län jämfört med i fjol. Endast sex län har en positiv tillväxttakt med ett nettotal över noll, varav Uppsala är ett av dessa län.

När småföretagen blickar framåt är det emellertid med en ljusning i sikte. Företagen i Uppsala län är mycket optimistiska om konjunkturutvecklingen under det kommande året, prognosen ger ett nettotal på 86. Detta är högre än det historiska riksgenomsnittet 76. När småföretagens förväntan på sysselsättning, ordergång och omsättning vägs samman förutser de alltså en kraftig uppgång. I takt med vaccinering och sjunkande smitta kommer restriktionerna kunna mildras, vilket kan antas ge ytterligare skjuts till konjunkturen. Detta gynna i synnerhet de inhemska tjänstenärings som påverkats mest av pandemi och restriktioner.

Sett till riket som helhet framträder att det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet finns en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer att öka. Vaccineringen mot covid-19, fortsatta finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Oaktat småföretagens positiva sysselsättningsplaner kommer det att ta tid innan fler kan anställas. När verksamheten i småföretagen tar fart igen ökar normalt sett antalet arbetade timmar för befintlig personal först innan företagen väljer att nyanställa igen. Men det finns också en osäkerhet kring smittspridningen och restriktionerna som kan bidra till att många småföretag avvaktar med att nyanställa. Även fallande omsättning och pressad lönsamhet under det gångna året medför en risk att småföretagens resurser kan vara begränsade och deras sysselsättningsplaner därmed för optimistiska.

Pandemin har slagit hårt mot landets småföretag, men nu ser de ljuset i tunneln. Nu gäller det att ge Sveriges småföretag de bästa förutsättningarna för återstart. De mindre företagen och deras tillväxt kommer att vara nyckeln till Sveriges ekonomiska återhämtning efter pandemin.